

Полях А. М. - професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України

ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України», однією з основних реальних загроз національній безпеці України визнано поширення корупції в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організованої злочинної діяльності [1]. Запобігання та протидія корупції завжди перебувають під пильною увагою держави. На сучасному етапі розвитку нашої країни розв'язання проблеми поширення корупції є одним із пріоритетів українського суспільства.

Згідно з результатами дослідження «Барометр світової корупції», проведеного міжнародною організацією Transparency International у 2013 році, саме корупція була однією з причин, що призвела до масових протестів в Україні наприкінці 2013 - початку 2014 років. За даними

дослідження, 36 % українців були готові вийти на вулицю, протестуючи проти корупції.

Наприкінці 2013 року проведене Міжнародною фундацією виборчих систем дослідження громадської думки засвідчило, що корупція вже на той час була в переліку найбільших проблем населення і викликала особливе занепокоєння у 47 % громадян.

З метою визначення першочергових заходів із запобігання та протидії корупції, створення основи для подальшого проведення реформ у сфері боротьби з цим негативним явищем Верховна Рада України 14 жовтня 2014 року прийняла низку законів, а саме: «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки», «Про запобігання корупції» та «Про Національне антикорупційне бюро України».

12 січня 2015 року Указом Президента України було затверджено Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020», метою якої є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі.

Відповідно до Стратегії, одним із першочергових завдань є реалізація антикорупційної реформи, зокрема суттєве зменшення корупції в Україні, зменшення втрат державного бюджету та бізнесу через корупційну діяльність, а також підвищення позицій України у міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень корупції.

Ухвалення низки вищевказаних антикорупційних законів та Стратегії знаменувало початок системної реформи з подолання корупції в Україні. Реформа передбачає ухвалення нової антикорупційної діяльності: формування та моніторинг реалізації державної антикорупційної політики, превентивну антикорупційну діяльність, переслідування за корупцію. Окрім того, передбачено створення двох спеціалізованих антикорупційних органів, відповідальних за антикорупційну політику та запобігання корупції - Національне агентство з питань запобігання корупції, а також за виявлення та розслідування злочинів, учинених високопосадовцями - Національне антикорупційне бюро України [2].

Розроблені антикорупційні закони відповідають рекомендаціям п. 1 ст. 5 Конвенції ООН проти корупції [3], а саме: кожна держава- учасниця, згідно з основоположними принципами своєї правової системи, розробляє й здійснює або провадить ефективну та скоординовану політику щодо протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і відображає принципи правопорядку, належного управління публічними справами й публічним майном, чесності, непідкупності, прозорості й відповідальності.

В Україні корупція є однією з проблем, яка вимагає невідкладного розв'язання. Вона становить значну загрозу для демократії, реалізації принципу верховенства права і закону, соціального прогресу, національної безпеки, становлення громадянського суспільства. Тому створення дієвої системи запобігання корупції, розроблення та впровадження комплексу організаційно-правових заходів щодо протидії

цьому явищу, виявлення та подолання його соціальних передумов і наслідків має стати одним із пріоритетів держави [4].

У міжнародній практиці існує безліч підходів до протидії корупції, як успішних, так і невдалих, як забезпечених великим обсягом та спектром ресурсів, так і розрахованих на умови, за яких ресурси є обмеженими. Тому під час організації протидії корупції потрібно ретельно вивчати слабкі місця процесу організації цієї боротьби та робити відповідні висновки.

Для розробки відповідних реформ і координації діяльності з протидії корупції важливим є створення та належне функціонування різних державних інститутів, де ці реформи мають бути впроваджені. З огляду на це, Кабінет Міністрів України розробив Державну програму щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2015-2017 роки [5]. Важливою складовою вказаної Програми є закріплення завдань і заходів, які покладаються на органи державної влади з питань антикорупційної політики, строки їх виконання та виконавці.

Таким чином, завдяки визначеним антикорупційною стратегією заходам, на сьогодні існує сприятливий механізм запобігання, попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень

Водночас налагодження комплексної реалізації зазначеної стратегії вимагає від законодавця та державних органів не тільки ретельного опрацювання антикорупційного законодавства, а й розмежування повноважень правоохоронних і контролюючих органів на міжвідомчому й відомчому рівнях з виокремленням специфічних функцій, притаманних лише цим органам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-ІУ // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 39. - Ст. 351.

2. Альтернативний звіт з оцінки ефективності державної антикорупційної політики / Р. Г. Рябошапка, О. С. Хмара, А. В. Кухарук, та ін. ; за заг. ред. А. В. Волошиної. - Київ, 2015. - 268 с.

3. Конвенція ООН проти корупції держави від 31 жовт. 2003 р. (ратифікація від 18 жовт. 2006 р.) // Відомості Верховної Ради України. - 2007. - № 49.

4. Потапов С. Г. Стан і перспективи організаційно-правового забезпечення протидії та запобігання корупції в Україні [Електронний ресурс] / С. Г. Потапов // Міністерство соціальної політики України: інформ. матер. від 18 жовт. 2010 р. - Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article%3Bjsessionid=8FF11936050CB200798EBB5886807148?ar1_icl=115275&ca1_icl=121417. - Назва з екрана.

5. Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів

України від 29 квіт. 2015 р. № 265 // Урядовий портал: Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248147826>. - Назва з екрана.